

2019/2020

OBS Het Landje

Michelle Struick

Het Basismodel stappenplan

[MELDCODE HET LANDJE]

Stappenplan in geval van zorgen rondom de veiligheid van kinderen

Inhoudsopgave

Inleiding	2
Het stappenplan in het kort:	2
Meldcode	2
SISA	2
1. Wat verstaan we onder kindermishandeling en huiselijk geweld?	3
2. Namen en telefoonnummers	4
Stap 1: signalen in kaart brengen	5
Stap 2: collegiale consultatie	8
Stap 3: In gesprek met ouders	9
Stap 4: Weging aard, ernst van en risico op kindermishandeling of huiselijk geweld	13
Stap 5: Beslisfase	14
Stap 6: Evaluatie	15
bijlage 1 - volledig formulier meldcode	16
bijlage 2 - stappenplan	19
bijlage 3 - ernst taxatie ontwikkelen- en opvoedingsproblematiek	21
bijlage 4- vlaggen stroomschema	22

Inleiding

OBS het Landje hanteert een protocol omtrent sociale veiligheid. Onderdeel daarvan is de meldcode: een stappenplan dat de school volgt in geval van zorgen rondom de veiligheid van kinderen. We hanteren de voorgeschreven instrumenten: SISA en de meldcode. Het Stappenplan kindermishandeling en huiselijk geweld is leidend voor onze aanpak (zie bijlage 1)

Het stappenplan in het kort:

- Stap 1: In kaart brengen van signalen.
- Stap 2: Overleggen met een collega. En eventueel raadplegen van Veilig thuis: het advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling. Of een deskundige op het gebied van letselduiding.
- Stap 3: Gesprek met de betrokkene(n).
- Stap 4: Wegen van het huiselijk geweld of de kindermishandeling. En bij twijfel altijd Veilig thuis raadplegen.
- Stap 5: Beslissen over zelf hulp organiseren en/of melden.

Meldcode

De Rotterdamse Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling is een stappenplan voor professionals en instellingen bij (vermoedens van) huiselijk geweld en kindermishandeling. De school is verplicht volgens deze code te handelen. Het stappenplan biedt ondersteuning aan professionals door duidelijk te maken wat er van hen wordt verwacht. Dat is niet alleen belangrijk voor de professional zelf, maar draagt ook bij aan effectieve hulp aan slachtoffer en pleger.

Meer weten? De volledige tekst + uitvoerige toelichting zijn te vinden

op: www.huiselijkgeweld.rotterdam.nl

SISA

Sisa staat voor Stedelijk Instrument Sluitende Aanpak. Het SISA-signaleringssysteem zorgt er voor dat jongeren in Rotterdam die hulp nodig hebben worden geregistreerd in een computersysteem. Als er meerdere hulpverleners van verschillende instanties bij één kind betrokken zijn worden de hulpverleners daarvan op de hoogte gesteld. Dan kan de hulpverlening goed op elkaar afgestemd worden. Middels het Bestuur Openbaar Onderwijs Rotterdam is Het Landje hierbij aangesloten.

Het signaleringssysteem heeft een privacyreglement zoals door de Wet Bescherming Persoonsgegevens wordt voorgeschreven. Deelnemers aan dit systeem zijn partners op het gebied van Werk en Inkomen, Welzijn, Zorg, Politie/Justitie en Onderwijs. www.sisa.rotterdam.nl

Rol Aandachtsfunctionaris:

Op Het Landje zijn twee aandachtsfunctionarissen: Amy van Buuren en Michelle Struick. Een derde aandachtsfunctionaris wordt dit schooljaar aangesteld. Gezien de omvang van de school (meer dan 650 leerlingen) is dat noodzakelijk.

In deze rol functioneren zij als vraagbaak, adviseur en ondersteuning bij het voeren van gesprekken.

De directie is in de rol van aandachtsfunctionaris voorzitter van het intern overleg en verantwoordelijk voor het besluit in stap 5 voor het al dan niet doen van een melding.

De directie is daarnaast verantwoordelijk voor het beleid, het borgen van processen en het organiseren van scholing (indirecte taak aandachtsfunctionaris).

1. Wat verstaan we onder kindermishandeling en huiselijk geweld?

Onder huiselijk geweld wordt verstaan:

Lichamelijk, geestelijk of seksueel geweld, of bedreiging daarmee door iemand uit de huiselijke kring, waarbij onder geweld wordt verstaan: de fysieke, seksuele of psychische aantasting van de persoonlijke integriteit van het slachtoffer, vrouwelijke genitale verminking, huwelijksdwang en eengerelateerd geweld.

Tot de huiselijke kring van het slachtoffer behoren: (ex-) partners gezinsleden, familieleden en huisvrienden.

Onder kindermishandeling wordt verstaan:

Iedere vorm van een voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend, of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel, daaronder ook begrepen eengerelateerd geweld, huwelijksdwang, vrouwelijke genitale verminking en het als minderjarige getuige zijn van huiselijk geweld tussen ouders en/of andere huisgenoten.

2. Namen en telefoonnummers

Betrokken medewerkers school en leden Intern Zorgoverleg:

De School:	Singel: 010-4123325	Vest: 010- 4149294
Directie	Michelle Struick Liesbeth le Cessie	Directeur, m.struick@landje.nl Adjunct directeur l.lecessie@landje.nl
Intern begeleider	Peggy van Lit (1/3) Amy van Buuren (4/5) Maroula van Steenis (6/8)	p.vanlit@landje.nl a.vanbuuren@landje.nl m.vanstenis@landje.nl
Aandachtsfunctionaris	Michelle Struick Amy van Buuren	Directeur, m.struick@landje.nl Intern begeleider, a.vanbuuren@landje.nl
School Maatschappelijk Werk	Arine Koster	a.koster@landje.nl Vredenoordplein 43 3061 PX Rotterdam tel 010-4149294

Sociale kaart:
Centrum voor Jeugd en Gezin Crooswijksestraat 115, telefoon 010 - 4444608. www.cjgrijnmond.nl Opvoedlijn 010 – 20 10 110. Jeugdverpleegkundige Evi Broekaart Centrum voor jeugd en gezin Locatie centrum Telefoonnummer: 06-52749963 e-mail: e.broekaart@cjgrijnmond.nl
Leerplichtambtenaar: Erick Modderman Telefoonnummer: 010-4981553/ 06-12801459 E-mail: ej.modderman@rotterdam.nl
Schooltandarts Schooltandartscentrum Adres: Maasstraat 14a 3016 DC Rotterdam Tel: 010- 411 69 60
Wijkteam: schoolcontactpersoon Nanda Bauer n.bauer@rotterdam.nl 06-41183249 Liesbeth Huwae MOW Wijkteamleider Centrum ; Vertrouwenspersoon Ongewenste omgangsvormen & Integriteit Mobiel 06 57 9999 73 lm.huwae@rotterdam.nl
Veilig thuis advies –en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling. http://www.veiligthuisrr.nl/ Telefoonnummer 0800-2000
Wijkagent: Wim Rietveldt Telefoonnummer 0900-8844 / 06 46 11 57 32

Stap 1: signalen in kaart brengen

Het is belangrijk om uw eerste vermoedens of een onderbuikgevoel te onderbouwen. Vraag u af: Wat zie ik nu feitelijk? Met welke collega heb ik al eens gesproken over deze leerling?

In de formats (zie bijlage) worden vermoedens geregistreerd en geordend.

Signalen nader in kaart brengen

Wie: iedere leerkracht of medewerker van de school

Iedere leerkracht of medewerker van de school, die zich zorgen maakt om een leerling, vult ter verheldering of onderbouwing van de zorgen het signaleringsformulier op het formulier meldcode in (zie volgende pagina en bijlage 1)

Voor het herkennen van signalen van huiselijk geweld is een signaleringslijst beschikbaar, zie volgende pagina of online digitale versie <https://signalenkaart.nl/>

Hoe signaleren?

Signaleren vindt m.n. plaats door observaties in de schoolsituatie (in de klas, op het plein, etc.) of door gesprekken met of uitspraken van het kind. Daarnaast door het observeren van interactie tussen ouders en kind, de ouderbetrokkenheid en interactie van het kind met volwassenen.

Formulier meldcode stap 1 *invullen in Parnassys*

Zorgen, en alle vervolgstappen, worden vastgelegd in betreffende deel van het formulier meldcode (zie hieronder). Let op! Dit formulier dient digitaal ingevuld te worden in Parnassys:

Instructie Parnassys:

- ga naar de leerlingkaart van de betreffende leerling
- klik op documenten (meer)
- maak nieuwe notitie
- vul categorie in: meldcode stappenplan + verslag

Naam leerling:
Geboortedatum:
Groep:
Naam leerkracht:
Ingevuld op datum:
Door:
Sinds wanneer is de leerling op school?
Wat zijn de <i>objectieve signalen</i> waarover u zich zorgen maakt?
Wat zijn de <i>subjectieve signalen</i> waarover u zich zorgen maakt?
Vertoont de leerling <i>opvallend gedrag</i> ? Zo ja welk?
Beschrijf het opvallende gedrag:
Hoe vaak komt het gedrag voor?
Op welke momenten komt het gedrag voor?
Hoe is het contact met andere kinderen in de groep?
Hoe is het contact met volwassenen?
Hoe is de <i>uiterlijke verzorging</i> van de leerling?
Hoe is de <i>algehele ontwikkeling</i> van de leerling (verstandelijk, sociaal, emotioneel, motorisch)
Hoe is het <i>contact</i> tussen de leerling en ouders?
Hoe is het contact tussen ouders en leerkracht?
Zijn er <i>bijzonderheden</i> over het gezin te melden? (Vermeld zo mogelijk ook de bron.)
Is er de laatste tijd iets in het gedrag of in de situatie van de leerling veranderd?
Wat is er bekend over eventuele broers of zussen?

Signalen herkennen:

Slachtoffer

Blijft rondhangen na schooltijd en / of is heel vroeg op school, komt regelmatig te laat
Gebruikt alcohol en/of drugs
Gedraagt zich niet naar zijn leeftijd, is niet zindelijk op de leeftijd dat het hoort of heeft een terugval in gedrag
Gedraagt zich overdreven aangepast en afhankelijk of rebelleert
Gedraagt zich passief en apathisch of juist heel druk
Heeft angst voor lichamelijk contact of is juist overdreven gericht op lichamelijk contact
Heeft een negatief beeld van zichzelf en de omgeving
Heeft een vertraagde ontwikkeling of stoornissen (spraak, motoriek, groeiachterstand)
Heeft ongezonde eet- en slaapgewoonten (opvallend vermageren of aankomen, oververmoeid)
Heeft regelmatig buikpijn, hoofdpijn of last van flauwvallen
Heeft verwondingen en/of oude littekens (blauwe plekken, brandwonden, botbreuken, onverklaarbare verwondingen op vreemde plekken)
Is agressief richting zichzelf, anderen en/of omgeving
Is bang om alleen te zijn of heeft angst voor bepaalde mensen of plekken
Is vaak ziek of ziektes herstellen slecht
Is verwaarloosd (hongerig, slecht gebit, vieze, niet passende kleding)
Is wantrouwend, houdt afstand of maakt geen oogcontact
Laat afwijkend spel zien
Misdraagt zich (diefstal, brandstichting, vandalisme)
Neemt geen vriendjes mee naar huis
Presteert op school onder het eigen kunnen of er is een plotselinge terugval in prestaties
Vertoont angst voor lichamelijk onderzoek
Vertoont plotselinge gedragsverandering in contact met ouders/verzorgers
Specifiek voor seksueel misbruik
Heeft angst voor mannen of vrouwen in het algemeen of voor een man of vrouw in het bijzonder
Heeft pijn, verwondingen, infecties aan de geslachtsorganen
Vertoont niet bij de leeftijd passend seksueel gedrag of kennis
Weigert om over een 'geheimpje' te praten dat het met een andere volwassene heeft

Pleger

Gaat steeds naar andere artsen, ziekenhuizen (shopping)
Gedraagt zich onverschillig t.o.v. welzijn van het kind
Geeft aan het kind niet aan te kunnen en/of maakt overmatig gebruik van "zoethoudertjes"
Geeft vage verklaringen voor verwondingen/verwaarlozing
Heeft een laag gevoel van eigenwaarde, negatief zelfbeeld
Heeft relatieproblemen
Heeft verwachtingen die niet bij de leeftijd van het kind horen
Houdt het kind vaak thuis
Is onzorgvuldig in het nakomen van afspraken
Leeft in een sociaal isolement / gesloten gezin
Meldt zichzelf of gezinsleden vaak ziek
Mijdt contact met leerkrachten op school
Scheldt het kind uit en/of troost het kind niet
Stelt zich overbeschermend op

Toevoeging uitleg boven elke signalenkaart

Uit veel klachten over het gedrag van het kind
Verhuist regelmatig, of is regelmatig verhuisd
Vermijdt verantwoordelijkheid te nemen voor eigen gedrag en/of beschuldigt het kind
Vertoont negatief / dwingend gedrag t.o.v. het kind
Volgt adviezen van school of andere instanties niet op
Weigert benodigde medische of geestelijk hulp voor het kind
Wordt ondersteund door veel hulpverlening binnen het gezin
Ziet geweld als een middel om problemen op te lossen

Stap 2: collegiale consultatie

wie? : leerkracht overlegt met intern begeleider en eventueel aansluitend met de aandacht functionaris.

Andere medewerkers van school overleggen met de betrokken leerkracht en de aandacht functionaris. Indien nodig wordt een groter overleg bijeengeroepen: leerkracht, aandacht functionaris, IB en SMW.

Aan de hand van het ingevulde formulier, waarop de signalen in kaart zijn gebracht, vindt collegiaal overleg plaats; zie hierboven.

Weeg de ernst van de situatie, zie tabel bijlage 3. Samen wordt de inschatting gemaakt of verdere stappen op dit moment wenselijk zijn. De uitkomst van het overleg wordt vastgelegd in het formulier meldcode.

Voor extern advies kunnen de sociale partners worden ingeschakeld (zie sociale kaart pagina 4)

LET OP:

Bij een acuut onveilige situatie: direct overgaan tot een melding bij de politie (na intern overleg met IB, SMW en directie).

Formulier meldcode stap 2 invullen in Parnassys

Het verslag van het gevoerde gesprek, en de vervolgstappen worden in Parnassys vastgelegd in betreffende deel van het formulier meldcode (zie hieronder). Zie instructie pag. 6

Datum:
Ingevuld door (functie/taak):
Stap 2: Verslag van collegiaal overleg:
Aanwezigen:
Inhoud: Wie maken zich zorgen? Welke zorgen / signalen zijn er? Is er een kind-gesprek gevoerd?
Is extern advies noodzakelijk? Zo ja, wie vraagt advies?
Afspraken voor vervolg: Wie voert het gesprek met ouders? Wie voert evt het kind-gesprek?
Overige opmerkingen
Wanneer vindt vervolg overleg plaats? (na gesprek met ouders)

Stap 3: In gesprek met ouders

Wie? : Leerkracht, in samenwerking met IB of aandacht functionaris. Als gezin al bekend is bij SMW kan deze evt ook aansluiten ipv IB of aandacht functionaris.

Na het interne overleg vindt, als de zorg daartoe aanleiding geeft, een gesprek met ouders plaats.

De leerkracht voert in principe het gesprek, en nodigt bij dit gesprek ook de IB of aandacht functionaris (evt. SMW) uit.

Het is belangrijk dat er respectvol en zorgvuldig met ouders wordt omgegaan. Dit geldt zeker wanneer zij voor een gesprek op de kinderopvang/school worden uitgenodigd, als het over (de opvoeding van) hun kind gaat.

Als een gesprek met ouders niet mogelijk of onveilig is: direct overgaan tot een melding bij Veilig Thuis (na intern overleg met IB, SMW en directie).

Richtlijnen / adviezen

- Bereid het gesprek goed voor. Wat wilt u bereiken in het gesprek en op welke manier? Het gaat om het delen van zorgen, niet om beschuldigingen.
- Wie nodigt u uit? Eén of beide ouders? Het kind zelf? Voer het gesprek altijd in bijzijn van de IB of een collega
- Wees u bewust van uw eigen referentiekader. Het referentiekader van ouders kan anders zijn dan het uwe.
- Let op uw non-verbale houding (aankijken, fysieke afstand tussen u en de ouders, open lichaamshouding).
- Begin met een algemeen praatje. Stel belangstellende vragen over het kind.
- Stel het 'slechte nieuws' niet te lang uit. De ouders zitten te wachten op de 'echte' boodschap.
- Beschrijf concreet en objectief wat u ziet (als een soort film). Geef ook aan wat goed gaat met het kind.
- Vraag of de ouders de signalen herkennen en wat zij ervan denken.
- Vertel uw zorgen over het kind. Ook als de ouders de situatie bagatelliseren, de signalen wegwuiven of boos worden. Het gaat erom dat u uw zorgen met de ouders wilt delen. U handelt in het belang van hun kind.
- Stel open vragen. Dat nodigt uit tot vertellen.
- Stiltes mogen er zijn. Vul ze niet op. Gun de ouders de tijd om na te denken, om hun emoties te hanteren.
- Luister actief naar wat de ouders vertellen. Vat af en toe samen. Zo laat u zien dat u goed heeft geluisterd. En of u de ouders goed heeft begrepen.
- Maak een vervolgspraak met de ouders. Zo houdt u zicht op de situatie.
- Maak een kort verslag van het gesprek. Gebruik hiervoor het logboek (dossiervorming).

Let op

- Laat een leerling niet tolken voor zijn ouders.
- Doe geen toezeggingen die u niet waar kunt maken.
- Ga na of er al hulp in het gezin is.
- Stop het gesprek als ouders gaan dreigen.

Het OVORA model op de volgende pagina kan als leidraad en steun gebruikt worden tijdens het gesprek. Het team heeft scholing gevolgd mbt dit model.

<u>Onderzoeken</u> van je onderbuik gevoel	1) Kind-signalen 2) Ouder-signalen 3) Leefgebieden 4) Veilige leefomgeving (z.o.z)
<u>Verifiëren:</u> Van je vermoeden (vragen)	1) Signalen die je hebt 2) Wat is je zorg achter deze signalen? Impact voor kinderen 3) Maak het doel van het gesprek helder. Je maakt je zorgen en die wil je delen. 4) Maar belangrijker nog: Wat is jouw doel? (gelijk of verbinding? 6 of 9?) 5) Her-talen (stress, boosheid, respect) 6) Van zorg naar directere vragen: 'Zou het kunnen zijn dat iemand jou deze verwondingen heeft aangebracht?'
<u>Ontvangen</u> van een reactie/ antwoord	1) Non-verbale communicatie 2) Wat kan er allemaal op tafel komen? - Kunnen alle betrokkenen vrij uit spreken, of wordt er 'gescand'? - Zie je mensen überhaupt wel eens alleen en/of is er altijd iemand bij?
<u>Reageren</u> op het antwoord	1) Je mag zeggen dat het je raakt, ook dan ben je nog steeds professioneel 2) 'Je bent niet de enige en je hoeft dit niet alleen te doen' (niets beloven, wel zorgen voor goede overdracht, aankomst checken, bv. Na 2 maanden opbellen en vragen hoe het gesprek is gegaan) 3) Wat is het positieve aspect in het negatieve gedrag?
<u>Afronding</u> welke actie onderneem je?	1) Actie richting jullie band als hulpverlener- cliënt Meta-communicatie → adresseren 'pink elephant in the room' 2) Hoe zagen zij het moment van 'hulp' roepen voor zich? 3) Doorloop de verdere stappen van de Meldcode.

Veilige leefomgeving (Baartman)

1. afwezigheid van seksuele, fysieke en psychische mishandeling;
2. aanwezigheid van basale verzorging en bescherming;
3. affectieve relatie tussen ouder en kind, aandacht van ouder voor kind;
4. regelmaat, structuur en continuïteit;
5. voldoende toezicht van een volwassene;
6. gevoel van veiligheid van het kind;
7. veranderingsmogelijkheden van de ouder(s);
8. steun uit het sociaal netwerk.

Formulier meldcode stap 3 invullen in Parnassys

Het verslag van het gevoerde gesprek, en de vervolgstappen worden in Parnassys vastgelegd in betreffende deel van het formulier meldcode (zie hieronder). Leg alle contactmomenten met ouders vast op het formulier! Zie instructie pag. 6

Datum: Ingevuld door (functie/taak):
Stap 3: gesprek met ouders
Verslag van*: Aanwezigen: * bijvoorbeeld: gesprek, telefoongesprek,
Inhoud: Welke zorgen zijn gedeeld met ouders? Reactie ouders: Is er al hulp in het gezin? Hebben ouders behoefte aan hulp? Is de procedure (meldcode) toegelicht aan ouders?
Afspraken:
Overige opmerkingen:
Datum Evaluatie gemaakte afspraken en vervolgspraak:

Schoolmaatschappelijk werk

Wat kan het schoolmaatschappelijk werk (smw) betekenen in het werken met de Meldcode? Het smw heeft een actieve rol in de zorgstructuur van de school. Zij participeert in de interne zorgoverleggen en in het ZAT, dé overleggen waar het signaleren en de aanpak van kindermishandeling wordt besproken.

Het smw kan:

- mee denken over de aard, de ernst en de betekenis van deze signalen.
- signalen in een zo objectief mogelijk kader te plaatsen.
- in gesprek gaan met ouders of vooroverleggen met degene die de gesprekken gaat doen.
- informatie verstrekken aan Veilig Thuis.
- het monitoren van leerlingen waarover zorgen bestaan, ook die leerlingen waarvoor al hulp in gang is gezet.

In het kader van de privacy worden casussen met schoolmaatschappelijk werk anoniem besproken, tenzij ouders toestemming hebben gegeven voor contact met SMW.

Stap 4: Weging aard, ernst van en risico op kindermishandeling of huiselijk geweld

In een intern overleg (IB, SMW, leerkracht en aandachtsfunctionaris) wordt de ernst van de situatie gewogen.

Hierbij worden de drie voorgaande stappen nogmaals besproken (signalen, gesprek met kind, uitkomst collegiale consultatie en uitkomst gesprek met ouders).

Er wordt hierbij ook gebruik gemaakt van tabel ernst taxatie ontwikkeling -en opvoedingsproblematiek. (bijlage 3)

Het eventueel ingewonnen advies van externe zorgpartners wordt meegewogen. Het kan ook zijn dat opnieuw advies wordt gevraagd.

In geval van twijfel wordt altijd overlegd met Veilig Thuis!!

CJG RIJNSMOND ERNSTTAXATIE ONTWIKKELING- EN OPVOEDINGSPROBLEMATIEK CJG Rijnmond, Januari 2011. Schema gebaseerd op Hermanns 2006, Koussemaler 1996, Belsky 1994, Burns, 1968						
ERNSTTAXATIE (aandachtsstatus)		Enkelvoudige problematiek (80% casussen)		Meervoudige problematiek (20% casussen)		
		1 Vragen	2 Spanning	3 Verhoogde spanning	4 Nood	5 Crisis (5%)
(1) Hoe gaat het met het functioneren van kind/jongere gelet op zijn mogelijkheden?	Lichamelijk	Lichamelijke ontwikkeling normaal	Vragen over lichamelijke ontwikkeling	Vragen over lichamelijke ontwikkeling	Zorgen over lichamelijke ontwikkeling	Zorgen over lichamelijke ontwikkeling
	Cognitief	Kind gaat goed om met cognitieve uitdagingen	Vragen over cognitieve ontwikkeling	Kind presteert onder zijn cognitief niveau	Kind presteert onder zijn cognitief niveau	Kind presteert onder zijn cognitief niveau
	Psychosociaal (gedrag)	Kind gedraagt zich overal normaal	Er zijn regelmatig gedragsproblemen in een ontwikkeldomein ¹	Altijd gedragsproblemen in tenminste een ontwikkeldomein	Aaneenschakeling van problemen in alle ontwikkeldomeinen	Acute problemen in alle ontwikkeldomeinen
	Psychosociaal (emotioneel)	Kind gaat goed om met eigen emoties	Af en toe vragen over de emotionele ontwikkeling	Duidelijke problemen in emotionele ontwikkeling	Merkbare sociale gedrag of onbegrijpelijke emoties	Emotionele problematiek brengt kind en/of anderen in gevaar
(2) Hoe zit het met de basiszorg en de veiligheid van kind/jongere?	Kwaliteit basiszorg ²	Goede basiszorg	Adequate basiszorg	Meestal adequate basiszorg	Geenklare basiszorg brengt kind in gevaar	Geenklare basiszorg brengt kind in gevaar
	Pedagogisch besef opvoeders	Opvoeders spelen goed in op ontwikkelbehoeften kind	Opvoeders spelen meestal goed in op ontwikkelbehoeften kind	Opvoeders spelen onvoldoende in op ontwikkelbehoeften kind	Opvoeders hebben weinig pedagogisch besef en ouder-kind relatie is ernstig verstoord	Opvoeders hebben weinig/ geen pedagogisch besef en ouder-kind relatie is ernstig verstoord
	Relatie primaire opvoeders	Voldoende samenhang tussen partners	Bepaalde steun tussen partners	Opvoeders hebben niet veel aan elkaar	Opvoeders hebben elkaar niets te bieden	Opvoeders hebben een destructieve relatie
(3) Hoe ervaren opvoeders de opvoeding?	Opvoeders beleving van de opvoeding	Opvoeders voelen zich competent en lossen opvoedingsvragen naar tevredenheid op	Opvoeders vinden de opvoeding vaak moeilijk en voelen zich onzeker	Opvoeders voelen zich tekort schieten en ervaren chronische opvoedingsstress	Opvoeders voelen zich machteloos en situatie lijkt onoplosbaar	Opvoeders hebben geen controle meer en geven het opvoeden op
(4) Wat zijn de opvoedingsomstandigheden?	Omstandigheden	Omstandigheden vormen geen belemmeren voor de opvoeding	Hoogstens een belemmerende omstandigheid	Eenkele belemmerende omstandigheden	Opbouw van belemmerende omstandigheden	Escalerende aantal belemmerende omstandigheden
	Sociaal netwerk	Biedt voldoende steun	Biedt af en toe steun	Biedt geen oplossingen	Functioneert niet meer	Zelfs nu springt niet bij
ZORGBEHOEFTE		BEVESTIGING	BEVESTIGING EN PERSOONLIJK ADVIES	BEVESTIGING EN BEGELEIDING	BEVESTIGING EN INTENSIEVE BEGELEIDING	ACUTE HULP EN INTENSIEVE BEGELEIDING

¹ Onder ontwikkeldomeinen wordt verstaan de omgevingen waarin het kind opgroeit en zich ontwikkelt, namelijk thuis, de kinderopvang/school/werkplek, de buurt/vrijledsomgeving.

² Onder basiszorg wordt verstaan medische zorg, voeding, kleding, huisvesting, sociaal contact, scholing en emotionele steun die samen cruciaal zijn voor de veiligheid en gezonde ontwikkeling.

Stap 5: Beslisfase

Wie: de directie in de rol van aandachtsfunctionaris is eindverantwoordelijk. Deelnemers overleg: leerkracht, IB-er, evt. SMW en externe partijen

Het intern overleg (zie hierboven) beslist op grond van de 4 voorgaande stappen welke vervolgstap noodzakelijk is.

1. Melding doen (sisa, veilig thuis, politie, BJZ)

Indien gekozen wordt voor een melding: bespreek melding eerst met ouder(s) en/of kind. Melding vindt daarna plaats.

2. Zelf hulp organiseren

Organiseer zelf hulp en volg de effecten daarvan; doe alsnog melding bij nieuwe of blijvende signalen van kindermishandeling of huiselijk geweld.

Formulier meldcode stap 4 + 5 invullen in Parnassys

In dit logboek onderdeel wordt zowel de weging van het geweld, als de beslissing die op grond van de weging is genomen in Parnassys vastgelegd. (zie instructie pag. 6)
Datum: Ingevuld door (functie/taak):
Verslag Stap 4 & 5: weging van geweld en beslissing (zelf hulp organiseren of melden?)
Aanwezigen:
Weging van het geweld:
Acuut gevaar? Uitkomst ernsttaxatie: Bedreigende factoren: Beschermende factoren:
Uitkomst gesprek met ouders:
Aanvullende opmerkingen / overwegingen:
Advies vragen Veilig Thuis ja/ nee?: Zo ja; wat is de uitkomst?
Beslissing
JA Melden? Ja want .. Waar melden? SISA, Veilig Thuis, jeugdbeschermingsplein, politie, of ... (doorhalen wat niet van toepassing is) Wanneer vindt gesprek met ouders plaats om melding te bespreken? Wie voert dit gesprek? Welke hulp kunnen we zelf al in gang zetten? Levert de melding risico's voor het kind? NEE Melden? Nee, want Welke hulp wordt in gang gezet? Wie volgt de hulpverlening? Wanneer vindt evaluatie plaats?

Stap 6: Evaluatie

Elk signaleringstraject wordt geëvalueerd op twee niveaus:

1. Organisatie niveau: is het traject op de juiste manier verlopen?
2. Client niveau: heeft het traject het beoogde resultaat opgeleverd? Zijn vervolgstappen noodzakelijk?

Formulier meldcode stap 6 - *invullen in Parnassys*

(instructie pag. 6)

Datum:
Ingevuld door (functie/taak):
Evaluatie op organisatieniveau
Aanwezig:
Hoe is het proces verlopen?:
successen?
verbeterpunten:
welk resultaat is behaald?:
Evaluatie op clientniveau:
KIND Zijn er op dit moment nog zorgen? Welke aanpak volgt school op dit moment? Welke hulp wordt op dit moment geboden, en met welk resultaat? Is er, indien niet gemeld is, nu nog reden om alsnog te melden? ouders Zijn er op dit moment nog zorgen? Welke hulp wordt op dit moment geboden, en met welk resultaat? Is er, indien niet gemeld is, nu nog reden om alsnog te melden?

Formulier meldcode (bijlage 1)

Volg de stappen op het formulier en houd elke volgende stap in dit formulier bij! Digitaal invullen in Parnassys!

Naam leerling:	
Geboortedatum:	
Groep:	
Naam leerkracht :	

Stap 1 Signalen in kaart brengen

Ingevuld op datum:
Door:
Stap 1: signalen in kaart brengen
Sinds wanneer is de leerling op school?
Wat zijn de <i>objectieve signalen</i> waarover u zich zorgen maakt?
Wat zijn de <i>subjectieve signalen</i> waarover u zich zorgen maakt?
Vertoont de leerling <i>opvallend gedrag</i> ? Zo ja welk?
Beschrijf het opvallende gedrag:
Hoe vaak komt het gedrag voor?
Op welke momenten komt het gedrag voor?
Hoe is het contact met andere kinderen in de groep?
Hoe is het contact met volwassenen?
Hoe is de <i>uiterlijke verzorging</i> van de leerling?
Hoe is de <i>algehele ontwikkeling</i> van de leerling (verstandelijk, sociaal, emotioneel, motorisch)?
Hoe is het <i>contact</i> tussen de leerling en ouders?
Hoe is het contact tussen ouders en leerkracht?
Zijn er <i>bijzonderheden</i> over het gezin te melden? (Vermeld zomogelijk ook de bron.)
Is er de laatste tijd iets in het gedrag of in de situatie van de leerling veranderd?
Wat is er bekend over eventuele broers of zussen?

Stap 2 Collegiaal overleg

Datum:
Ingevuld door (functie/taak):
Stap 2: Verslag van collegiaal overleg:
Aanwezigen:
Inhoud: Wie maken zich zorgen? Welke zorgen / signalen zijn er? Is er een kind-gesprek gevoerd?
Is extern advies noodzakelijk? Zo ja, wie vraagt advies?
Afspraken voor vervolg: Wie voert het gesprek met ouders? Wie voert evt het kind-gesprek?
Overige opmerkingen:
Wanneer vindt vervolg overleg plaats? (na gesprek met ouders)

Stap 3: In gesprek met ouders

Datum:
Ingevuld door (functie/taak):
Stap 3: gesprek met ouders
Verslag van*: Aanwezigen:
* bijvoorbeeld: gesprek, telefoongesprek,
Inhoud: Welke zorgen zijn gedeeld met ouders? Reactie ouders: Is er al hulp in het gezin? Hebben ouders behoefte aan hulp? Is de procedure (meldcode) toegelicht aan ouders?
Afspraken:
Overige opmerkingen:
Datum Evaluatie gemaakte afspraken en vervolgspraak:

Stap 4 en 5: Weging van het geweld; beslissen over vervolgstappen (hulp organiseren of melden)

Datum:
Ingevuld door (functie/taak):
Verslag van zorgoverleg stap 4: weging aard / ernst van het geweld of mishandeling
Aanwezigen:
Inhoud:
Overwegingen:
Risico factoren:
Beschermende factoren:
Advies inwinnen bij Veilig Thuis: ja / nee
Indien ja; wat is het advies?
Stap 5: Beslissing Hulp organiseren of melden
Beslissing:
Vervolgstappen:
Afspraken:

Stap 6: Evaluatie

1. Organisatie niveau: is het traject op de juiste manier verlopen?
2. Kind: heeft het traject het beoogde resultaat opgeleverd? Zijn vervolgstappen noodzakelijk?

Datum:
Ingevuld door (functie/taak):
Evaluatie op organisatieniveau
Aanwezigen:
Hoe is het proces verlopen?:
successen?
verbeterpunten:
welk resultaat is behaald?:
Evaluatie op clientniveau:
KIND Zijn er op dit moment nog zorgen? Welke aanpak volgt school op dit moment? Welke hulp wordt op dit moment geboden, en met welk resultaat? Is er, indien niet gemeld is, nu nog reden om alsnog te melden?
ouders Zijn er op dit moment nog zorgen? Welke hulp wordt op dit moment geboden, en met welk resultaat? Is er, indien niet gemeld is, nu nog reden om alsnog te melden?

Bijlage 2: Stappenplan

Stappenplan kindermishandeling en huiselijk geweld

Stap 1

Breng signalen in kaart

Signalen van kindermishandeling of huiselijk geweld

Stap 2

Vraag advies aan deskundige collega, aandachtfunctionaris, bij BJZ/AMK en/of SHG

NEE

Overleg met deskundige collega of aandachtfunctionaris

en/of

vraag advies bij BJZ/AMK en/of SHG

JA

NEEM DIRECT CONTACT OP MET POLITIE!

Stap 3

Praat met cliënt, ouder(s) en/of kind

GEEN GESPREK met cliënt, ouder(s) en/of kind als veiligheid van cliënt, ouder(s), kind of uzelf in het geding is.

Maak melding bij BJZ/AMK en/of SHG.

GESPREK met cliënt, ouder(s) en/of kind

- Leg doel gesprek uit
- Beschrijf feiten en waarnemingen
- Nodig uit tot reageren
- Kijk naar reactie, interpreteer daarna
- Vat gesprek samen. Is de boodschap aangekomen?

Stap 4

Weeg aard, ernst van en risico op kindermishandeling of huiselijk geweld

Weeg aard, ernst van en risico op kindermishandeling of huiselijk geweld. Doe dit op basis van informatie uit signalen, advies en gesprek met cliënt, ouder(s) en/of kind.

Stap 5

Bestis: zelf hulp organiseren of melding doen bij BJZ/AMK en/of SHG

Beoordeel op basis van eigen competenties, verantwoordelijkheden en professionele grenzen

Besprek melding eerst met cliënt, ouder(s) en/of kind. Meld daarna bij BJZ/AMK en/of SHG.

- Meld vermoeden bij BJZ/AMK en/of SHG.
- Sluit aan bij feiten/gebeurtenissen en onderscheid eigen informatie en informatie van derden.
- Maak afspraken met BJZ/AMK en/of SHG over eigen inzet na melding.

Organiseer de hulp die nodig is en volg de effecten ervan.

- Bied of organiseer de hulp die nodig is.
- Volg de effecten van deze hulp.
- Doe alsnog melding bij nieuwe of blijvende signalen van kindermishandeling of huiselijk geweld.

Vervolg bijlage 2:

Uitleg kindermishandeling en huiselijk geweld

Kindermishandeling

Een korte definitie van kindermishandeling is:

Kindermishandeling is het doen en laten van ouders, of anderen in soortgelijke positie ten opzichte van het kind, dat een ernstige aantasting of bedreiging vormt voor de veiligheid en het welzijn van het kind (Baartman, 2010). Ongeboren baby's kunnen ook slachtoffer zijn van kindermishandeling. Onder 'ouders' vallen ook stiefouders, adoptiefouders, pleegouders of partner van een van de ouders.

De 'anderen in soortgelijke positie' zijn mensen van wie het kind ook afhankelijk is voor aandacht, bescherming en verzorging. Bijvoorbeeld burens, vrienden of kennissen, broers en zussen, de leerkracht of oppas.

Huiselijk geweld

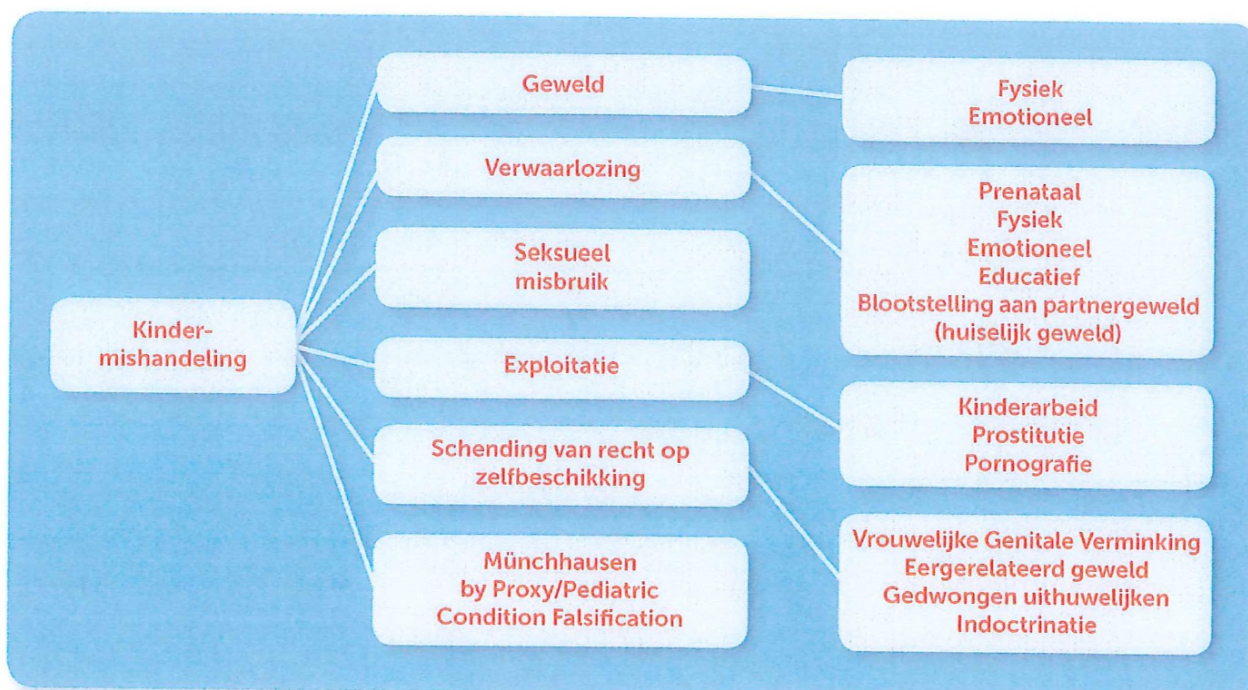
De overheid beschrijft huiselijk geweld als:

Huiselijk geweld is geweld dat door iemand uit de huiselijke of familiekring van het slachtoffer wordt gepleegd. Hieronder vallen lichamelijke en seksuele geweldpleging, belaging en bedreiging (al dan niet door middel van, of gepaard gaand met, beschadiging van goederen in en om het huis).

Belangrijk: de combinatie kinderen en huiselijk geweld betekent altijd kindermishandeling.

Vormen van kindermishandeling

Een toelichting op dit schema staat in het Protocol kindermishandeling op www.protocolkindermishandeling.nl (hoofdstuk 2).

Bron: Baartman 2010

Bijlage 3: (Bron: CJG Rijnmond ernst taxatie ontwikkeling -en opvoedingsproblematiek)

CJG RIJMOND ERNSTTAXATIE ONTWIKKELING- EN OPVOEDINGSPROBLEMATIEK CJG Rijnmond, Januari 2011. Schema gebaseerd op Hermanns 2006, Kausemaier 1996, Belsky 1994, Ruma, 1988						
ERNSTTAXATIE (aandachtsstatus)		Enkelvoudige problematiek (80% casussen)		Meervoudige problematiek (20% casussen)		
		1 Vragen	2 Spanning	3 Verhoogde spanning	4 Nood	5 Crisis (5%)
(1) Hoe gaat het met het functioneren van kind/jongere gelet op zijn mogelijkheden?	Lichamelijk	Lichamelijke ontwikkeling normaal	Vragen over lichamelijke ontwikkeling	Vragen over lichamelijke ontwikkeling	Zorgen over lichamelijke ontwikkeling	Zorgen over lichamelijke ontwikkeling
	Cognitief	Kind gaat goed om met cognitieve uitdagingen	Vragen over cognitieve ontwikkeling	Kind presteert onder zijn cognitief niveau	Kind presteert onder zijn cognitief niveau	Kind presteert onder zijn cognitief niveau
	Psychosociaal (gedrag)	Kind gedraagt zich overal normaal	Er zijn regelmatig gedragsproblemen in een ontwikkelingsdomein ¹	Altijd gedragsproblemen in ten minste een ontwikkelingsdomein	Aaneenschakeling van problemen in alle ontwikkelingsdomeinen	Acute problemen in alle ontwikkelingsdomeinen
	Psychosociaal (emotioneel)	Kind gaat goed om met eigen emoties	Af en toe vragen over de emotionele ontwikkeling	Duidelijke problemen in emotionele ontwikkeling	Merkwaardig sociaal gedrag of onbegrijpelijke emoties	Emotionele problematiek brengt kind en/of anderen in gevaar
(2) Hoe zit het met de basiszorg en de veiligheid van kind/jongere?	Kwaliteit basiszorg ²	Goede basiszorg	Adequate basiszorg	Meestal adequate basiszorg	Gebrek aan basiszorg brengt kind in gevaar	Gebrek aan basiszorg brengt kind in gevaar
	Pedagogisch besef opvoeders	Opvoeders spelen goed in op ontwikkelingsbehoeften kind	Opvoeders spelen meestal goed in op ontwikkelingsbehoeften kind	Opvoeders spelen onvoldoende in op ontwikkelingsbehoeften kind	Opvoeders hebben weinig pedagogisch besef en ouder-kind relatie is ernstig verstoord	Opvoeders hebben weinig/geen pedagogisch besef en ouder-kind relatie is ernstig verstoord
	Relatie primair opvoeders	Voldoendezaamheid tussen partners	Bepaalde steun tussen partners	Opvoeders hebben niet veel aan elkaar	Opvoeders hebben elkaar niets te bieden	Opvoeders hebben een destructieve relatie
(3) Hoe ervaren opvoeders de opvoeding?	Opvoeders beleving van de opvoeding	Opvoeders voelen zich competent en lossen opvoedingsvragen naar tevredenheid op	Opvoeders vinden de opvoeding vaak moeilijk en voelen zich onzeker	Opvoeders voelen zich tekort schieten en ervaren chronische opvoedingsstress	Opvoeders voelen zich machteloos en situatie lijkt onoplosbaar	Opvoeders hebben geen controle meer en geven het opvoeden op
(4) Wat zijn de opvoedingsomstandigheden?	Omstandigheden	Omstandigheden vormen geen belemmering voor de opvoeding	Hoogstens een belemmerende omstandigheid	Enkele belemmerende omstandigheden	Opeenstapeling van belemmerende omstandigheden	Escalerende aantal belemmerende omstandigheden
	Sociaal netwerk	Biedt voldoende steun	Biedt af en toe steun	Biedt geen oplossingen	Functioneert niet meer	Zelfs nu springt niet bij
ZORGBEHOEFTEN		BEVESTIGING	BEVESTIGING EN PERSOONLIJK ADVIES	BEVESTIGING EN BEGELEIDING	BEVESTIGING EN INTENSIEVE BEGELEIDING	ACUTE HULP EN INTENSIEVE BEGELEIDING

¹ Onder ontwikkelingsdomeinen wordt verstaan de omgevingen waarin het kind opgroeit en zich ontwikkelt, namelijk thuis, de kinderopvang/school/werkplek, de buurt/vrijheidsonderwijs.

² Onder basiszorg wordt verstaan medische zorg, voeding, kleding, huisvesting, sociaal contact, scholing en emotionele steun die samen cruciaal zijn voor de veiligheid en gezonde ontwikkeling.

INSTRUCTIES ERNSTTAXATIE ONTWIKKELING- EN OPVOEDINGSPROBLEMATIEK

Dit ernsttaxatie schema is een hulpmiddel bij de professionele beoordeling van een eventuele ontwikkeling- en/of opvoedingsproblematiek, nadat de aanwezige risico- en beschermende factoren in kaart zijn gebracht. Het schema helpt bij het 'wegen' van de cumulatieve effecten van de geïdentificeerde risico- en beschermende factoren, respectievelijk de 'draaglast' en de 'draagkracht' in het opvoedingsmilieu. Er is sprake van ontwikkeling- en/of opvoedingsproblematiek wanneer de draaglast zwaarder weegt dan de draagkracht, waardoor de opvoeders onvoldoende in staat zijn adequaat in te spelen op de ontwikkelingsbehoeften van het betreffende kind.

Stappen in de ernsttaxatie

- 1) Taxeer het functioneren van het kind op lichamelijk, cognitief, emotioneel, gedrags en sociaal gebied. Zet een kruis door de uitspraak die van toepassing is in elke van de vier rijen die horen bij deze sectie. In iedere rij zou er altijd een kruis moeten staan. (Hetzelfde geldt voor secties 2 t/m 4).
- 2) Taxeer de kwaliteit van de basiszorg die het kind krijgt in deze opvoedingssituatie. Onder basiszorg wordt verstaan de zorg die nodig is om de rechten van het kind³ te garanderen. Dat wil zeggen, de medische zorg, voeding, kleding, huisvesting, sociaal contact, scholing en emotionele steun die samen zorgen voor een veilige opvoedingssituatie. Het pedagogisch besef van de opvoeders en de kwaliteit van de partnerrelatie zijn hierbij cruciaal elementen. Zet een kruis door de uitspraak die van toepassing is in elke van de drie rijen die horen bij deze sectie.
- 3) Taxeer de beleving van de opvoeding van de opvoeders. Als er twee opvoeders zijn die dagelijks met de opvoeding (zouden moeten) bemoeien, maar die daarbij een geheel andere beleving hebben, neem het gemiddelde van die twee.
- 4) Taxeer de gezinsomstandigheden en de kwaliteit van het sociaal netwerk. Onder gezinsomstandigheden wordt bedoeld de inkomen, huisvesting, verblijfsstatus, schulden, ziekte en/of verslaving van de primaire opvoeders, en de ingrijpende gebeurtenissen die het opvoeden kunnen bemoeilijken. Het netwerk bestaat uit alle personen die zich in de sociale omgeving van het gezin bevinden en die in principe steun zouden (of hadden) kunnen geven.
- 5) Taxeer de ernst van de ontwikkelings/opvoedingsproblematiek als geheel door te kijken in welke kolom de meeste kruizen staan. Deze kolom geeft de ernst van de ontwikkelings/opvoedingsproblematiek, de aandachtsstatus van het kind en de zorgbehoefte van de opvoeders aan. Bij een gelijk aantal kruizen maakt u zelf een keuze tussen de kolommen. Na de ernsttaxatie meld het kind eventueel aan bij de betreffende persoon/organisatie volgens onderstaand schema.

MELDINGEN

In het preventieve kader waarin CJG Rijnmond opereert moeten alle meldingen besproken worden met de betreffende opvoeders. Opvoeders moeten toestemming geven voordat een melding gedaan kan worden, tenzij de professional vindt dat de veiligheid van het kind in het geding is.

- 1) Bij ernstcategorie 2: overweeg in SISA te melden
- 2) Bij ernstcategorie 3: altijd melden bij CJG regisseur/coördinator; altijd melden in SISA; altijd melden bij AMK als u zorgen heeft over de veiligheid van het kind
- 3) Bij risicocategorie 4: altijd melden bij CJG regisseur/coördinator; altijd melden in SISA; altijd melden bij AMK als u zorgen heeft over de veiligheid van het kind
- 4) Bij risicocategorie 5: altijd melden bij CJG regisseur/coördinator; altijd melden in SISA; altijd melden bij AMK als u zorgen heeft over de veiligheid van het kind

³ Zoals vastgesteld in het VN Verdrag van de Rechten van het Kind.

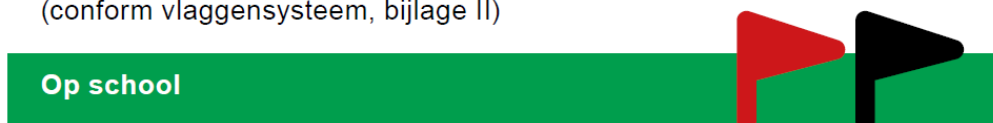
Bijlage 4: Vlaggen stroomschema

Bij vermoedens van seksueel grensoverschrijdend gedrag is een juiste beoordeling van de feiten van cruciaal belang. Het eerste advies luidt dan ook: blijf rustig en handel nooit overhaast. Om een juiste afweging te maken, is onderstaand stroomschema samengesteld. Deze stappen kunnen de school helpen de situatie te duiden en adequaat te reageren.

Seksueel grensoverschrijdend gedrag tussen jeugdigen

- Stap 1: breng het gedrag in kaart
- Stap 2: meld het gedrag bij de zorgcoördinator
- Stap 3: handel naar de ernst van het gedrag
- Stap 4: bied nazorg en evalueer en doe bij rood of zwart gedrag een signalering in SISA (conform vlaggensysteem, bijlage II)

Rood of zwart seksueel grensoverschrijdend gedrag van een medewerker van school bij een leerling

- Stap 1: meld het aan de directeur
- Stap 2: meld het aan de vertrouwensinspecteur van de onderwijsinspectie (deze beoordeelt onder andere of de school aangifte moet doen)
- Stap 3: informeer de ouders direct en doe een signalering in SISA

Rood of zwart seksueel grensoverschrijdend gedrag van een volwassene bij een leerling in de thuissituatie

- Stap 1: breng het gedrag in kaart
- Stap 2: raadpleeg een collega en Veilig Thuis
- Stap 3: ga in gesprek met leerling en ouders
- Stap 4: weeg aard en ernst van het gedrag
- Stap 5: geeft terugkoppeling aan Veilig Thuis en doe eventueel een officiële melding van het misbruik en doe een signalering in SISA

Vervolgtraject

Voor alle situaties die in dit stroomschema staan beschreven geldt dat de school zowel een collectief vervolgtraject (preventiebeleid op- of bijstellen) als een individueel vervolgtraject (leerling volgen via het Onderwijs Zorg Overleg) moet ingaan.

Eindverantwoording

De eindverantwoording voor het proces ligt bij het schoolbestuur of de schooldirecteur.

KIZ-team

Bij dreigende escalatie of onrust in en rondom de school, is het advies aan scholen om altijd advies in te winnen bij het team Kleinschalige Incidenten en Zedenzaken (KIZ) van de GGD Rotterdam-Rijnmond.

Op school

Seksueel grensoverschrijdend gedrag tussen jeugdigen op school

Stap 1: Breng het gedrag in kaart

De leerkracht:

- signaleert seksueel grensoverschrijdend gedrag of seksueel misbruik;
- objectiveert en concretiseert signalen aan de hand van het Vlaggensysteem (het Vlaggensysteem deelt seksueel gedrag van jeugdigen in verschillende categorieën in, zie bijlage II);
- stelt vast om welk gedrag het gaat en welke vlagkleur (Vlaggensysteem) daarbij hoort en bespreekt signalen met een collega en/of de zorgcoördinator, zie hiervoor bijlage II);
- registreert het incident, het proces en de vervolgstappen in het leerlingdossier.

Stap 2: Meld het gedrag bij de zorgcoördinator

- de leerkracht en zorgcoördinator taxeren het gedrag nogmaals;
- bij grensoverschrijdend gedrag bespreken de leerkracht en zorgcoördinator de vervolgstappen;
- de leerkracht en zorgcoördinator registreren de vervolgstappen in het leerlingdossier.

Stap 3: Handel naar de ernst van het gedrag

Bij groen of eenmalig geel gedrag tussen jeugdigen:

- de leerkracht bespreekt het gedrag met alle betrokken ouders en jeugdigen;
- de leerkracht geeft tips en maakt desgewenst vervolgafspraken met ouders en betrokken professionals.

Bij herhaald geel gedrag tussen jeugdigen:

- de zorgcoördinator raadpleegt eventueel de GGD of Veilig Thuis;
- de zorgcoördinator gaat samen met een collega in gesprek met de betrokken ouders en jeugdigen;
- de zorgcoördinator maakt een verslag van dit gesprek;
- de zorgcoördinator registreert het incident, het proces en de vervolgstappen in het leerlingdossier.

Bij rood en zwart gedrag tussen jeugdigen:

- de directie legt een draaiboek aan en raadpleegt het dossier (geschiedenis);
- de directie schakelt experts in zoals de vertrouwensinspecteur van de onderwijsinspectie, de GGD en Veilig Thuis (in overleg met hen wordt bepaald of de school aangifte moet doen);
- de directie doet een signalering in SISA;
- de directie organiseert zorg voor jeugdigen en ouders;
- de directie gaat in gesprek met ouders van direct betrokken jeugdigen en ouders;
- de directie stelt een indien noodzakelijk een intern vervolgonderzoek in, in overleg met de vertrouwensinspecteur van de onderwijsinspectie;
- de directie beslist naar aanleiding van het onderzoek over de opvang van betrokken jeugdige(n);
- de directie verzorgt indien gewenst samen met instellingen informatie voor ouders en betrokkenen uit de schoolomgeving;
- de school neemt extra veiligheidsmaatregelen.

Stap 4: Bied nazorg en evalueer

De directie of het bestuur van de school:

- biedt nazorg voor betrokken ouders, jeugdigen en leerkrachten;
- organiseert vervolginformatie, bijvoorbeeld via voorlichtingsbijeenkomsten;
- verwijst betrokkenen door naar externe hulp;
- evalueert de procedures en registreert het incident, het proces en de vervolgstappen in het leerlingdossier.

Op school

Rood of zwart seksueel grensoverschrijdend gedrag van een medewerker van school bij een leerling

Stap 1: Meld het aan de directeur

Iedere leerkracht is verplicht om een vermoeden van seksueel misbruik van een jeugdige onder de 18 jaar door een medewerker te melden aan de directeur van de school. Deze meldplicht geldt ook voor stagiairs, uitzendkrachten, vrijwilligers en schoonmaakpersoneel.

Stap 2: Meld het aan de vertrouwensinspecteur

De school is wettelijk verplicht om een vermoeden van seksueel misbruik te melden bij de vertrouwensinspecteur van de onderwijsinspectie, ook als niet meteen duidelijk is of er sprake is van een strafbaar feit. De vertrouwensinspecteur kan de school ondersteunen en adviseren en heeft geheimhoudingsplicht bij klachten over seksueel misbruik. Hij/zij maakt met de school afspraken over de verdere stappen die moeten worden gezet en beoordeelt ook of de school aangifte moet doen.

Stap 3: Informeer de ouders en signaleer in SISA

De directie moet de ouders van het slachtoffer direct informeren. In dit gesprek dient het volgende aan de orde te komen:

- informatie over de concrete maatregelen die getroffen zijn
- wie de persoon binnen school is bij wie ouders terecht kunnen met vragen
- ruimte voor emoties
- het dringende advies de jeugdige niet extra te belasten, dat wil zeggen de jeugdige te laten vertellen wat hij/zij uit zichzelf vertelt maar niet uit te vragen
- ouders wijzen op de mogelijkheid van hulpverlening en/of ondersteuning door het wijkteam en aangifte bij de politie
- doe ook een signalering in SISA

Thuis

Rood of zwart seksueel grensoverschrijdend gedrag van een volwassene bij een leerling in de thuissituatie

Stap 1: Breng de signalen in kaart

Leg de signalen die een vermoeden van seksueel misbruik bevestigen of ontkrachten vast. Gebruik hierbij het signaleringsinstrument van uw organisatie, bijvoorbeeld het Vlaggensysteem.

Stap 2: Raadpleeg een collega en Veilig Thuis

Bespreek de signalen binnen de eigen instelling met een deskundige collega, zodat u de signalen goed kunt duiden. Vraag op basis van anonieme leerlinggegevens advies aan Veilig Thuis.

Stap 3: Ga in gesprek met de leerling en ouders

Bespreek de adviezen van Veilig Thuis met ouders en zet de vervolgstappen in gang. Doe dit altijd in aanwezigheid van de verantwoordelijke directeur. Veilig Thuis kan advies geven over hoe een dergelijk gesprek gevoerd kan worden.

Stap 4: Weeg aard en ernst van het gedrag

Weeg de aard en de ernst van het seksueel misbruik, de veiligheid van de leerling en de personen in zijn of haar directe omgeving op basis van de signalen, het ingewonnen advies en het gesprek met de leerling en ouders.

Stap 5: Koppel terug aan Veilig Thuis en doe signalering in SISA

Koppel uw bevindingen terug aan Veilig Thuis en beslis in overleg met hen of de school een officiële melding doet van seksueel misbruik. Volg dan de adviezen op van Veilig Thuis en meld het als u vermoedt dat er een acuut gevaar is voor de jeugdige. Doe ook een signalering in SISA.

Vervolgtraject

Voor alle situaties geldt dat de school zowel een collectief vervolgtraject als een individueel vervolgtraject moet ingaan. Concreet houdt dat in het preventiebeleid op of bijstellen. Medewerkers van de afdeling Onderwijs van de gemeente kunnen u hierbij helpen. Ook betekent het dat de school de leerling volgt via het Onderwijs Zorg Overleg.

Bijlage I

Mogelijke signalen voor seksueel misbruik van kinderen in de basisschoolleeftijd (4-12 jaar)

Relationele problemen

- slechte ouder-kind relatie
- isolement ten opzichte van leeftijdsgenootjes: speelt niet met andere kinderen, is niet geliefd bij andere kinderen, trekt zich terug in fantasiewereld
- angst voor anderen of voor een bepaalde man of vrouw in het bijzonder
- sterk verzorgend gedrag, niet passend bij de leeftijd van het kind, ook tegenover de eigen ouders
- geen vertrouwen in anderen, zowel volwassenen als kinderen

Ontwikkelingsstoornissen

- niet zindelijk zijn, zowel voor urine als voor ontlasting
- ander regressief gedrag
- achteruitgang spraak-taal ontwikkeling
- achteruitgang motoriek, houterige beenbewegingen
- plotselinge en onverklaarbare achteruitgang van schoolprestaties
- geheugen- spraak- taal- en /of concentratiestoornissen

Andere gedragssignalen

- slaapstoornissen, vermoeidheid ten gevolge van slapeloosheid
- nachtmerries
- labiel gedrag
- hyperactief of apathisch gedrag
- ongevalgevoelig
- geen of nauwelijks spontaan spel, geen interesse in spel
- eetproblemen
- ongegronde schuldgevoelens
- lage zelfwaardering
- angstig gedrag, bijvoorbeeld angstig voor mannelijke volwassenen
- negatief lichaamsbeeld: ontevredenheid over, boosheid op of schaamte voor het eigen lichaam
- angst om op de rug te liggen
- angst bij aanraken van de bovenbenen, billen en buik
- pijnbelen
- weglopen en ander 'acting-out' gedrag (bijvoorbeeld kleine criminaliteit)
- psychiatrische problematiek (bijvoorbeeld fobieën, depressief gedrag, zelfhaat of automutilatie)

Afwijkend seksueel gedrag

- preoccupatie met de genitalia of anus
- excessief of dwangmatig masturberen of masturberen met voorwerpen
- angst voor lichamelijk contact, of juist (excessief) zoeken van seksueel getint lichamelijk contact

Niet-leeftijdsadequaat seksueel gedrag

- herhaalde pogingen anderen te betrekken bij seksueel gedrag dat niet overeen komt met de leeftijd van het kind
- seksueel agressief en dwingend gedrag tegenover andere kinderen
- vroegrijp gedrag of duidelijk provocerend seksueel gedrag (gezinsleden willen tongzoenen, likken, in het kruis pakken etc.)
- niet-leeftijdsadequaat seksueel spel met poppen

Niet-leeftijdsadequate kennis van seksualiteit

- gedetailleerde, voor de leeftijd ongebruikelijke, kennis van seksualiteit
- herhaalde en consistente beschrijving van niet-leeftijdsadequate seksuele ervaringen
- niet zozeer tonen van niet-leeftijdsadequate kennis maar tonen van angstige en vermijdende reacties op platen met tekeningen van al dan niet blote jongens en meisjes of kinderen in bad

Bijlage II

Het Vlaggensysteem

Het Vlaggensysteem geeft antwoord op de vraag hoe men pedagogisch moet omgaan met seksueel (grensoverschrijdend) gedrag van jeugdigen. Het Vlaggensysteem is ontwikkeld door het Vlaams expertisecentrum voor seksuele gezondheid Sensoa in samenwerking met Movisie, het Nederlandse kennisinstituut voor maatschappelijke ontwikkeling. De methodiek gaat uit van een zestal criteria voor seksueel gezond en seksueel grensoverschrijdend gedrag. Zes criteria helpen te bepalen of seksueel gedrag van jeugdigen al dan niet grensoverschrijdend is en bieden een professional handvatten om het gedrag te duiden en te weten hoe erop te reageren.

De criteria zijn:

1. wederzijdse toestemming (duidelijke instemming van beide partijen)
2. vrijwilligheid (er is geen sprake van dwang of drang)
3. gelijkwaardigheid (er zijn geen grote verschillen in leeftijd, ontwikkeling, intelligentie)
4. leeftijdsadequaat (het gedrag past bij de ontwikkelleeftijd van een jeugdige)
5. contextadequaat (het gedrag stoort niemand, de privacy wordt gerespecteerd)
6. zelfrespect (het gedrag is niet zelfbeschadigend of vernederend)

Er kan sprake zijn van seksueel grensoverschrijdend gedrag als slechts één van deze criteria niet aanwezig is. Het Vlaggensysteem zet deze criteria op een rij, bouwt per criterium een gradatie in en koppelt dit aan een gekleurde vlag.

- de groene vlag staat voor gezond seksueel gedrag
- de gele vlag staat voor licht seksueel grensoverschrijdend gedrag
- de rode vlag heeft betrekking op ernstig seksueel grensoverschrijdend gedrag
- de zwarte vlag heeft betrekking op zwaar seksueel grensoverschrijdend gedrag

Bij elk type gedrag (groen, geel, rood, zwart) hoort een aangepaste reactie. Naargelang de kleur van de vlag, zal de pedagogische reactie anders zijn. Bij een groene vlag wordt er niet of positief gereageerd, bij een gele vlag wordt er gewaarschuwd of begrensd, bij een rode vlag gaat men verbieden en bij een zwarte vlag straffen of ingrijpen. De bedoeling is dat groen seksueel gedrag ruimte kan krijgen en dat men binnen het team tot een betere afstemming kan komen over de pedagogische lijn die gevolgd wordt. Het Vlaggensysteem kan tevens een hulpmiddel zijn om neutraler en objectiever over seksueel gedrag van jeugdigen te communiceren. Ook in het praten met ouders kan het Vlaggensysteem als uitgangspunt worden genomen.

In het boek over het Vlaggensysteem worden naast de handleiding een aantal tekeningen gepresenteerd die gekoppeld zijn aan de methodiek van het Vlag-

Bijlage III

Schematisch overzicht van de seksuele ontwikkeling van kinderen in de basisschoolleeftijd (PPSI)

Seksuele ontwikkeling van kinderen in de basisschoolleeftijd

Leeftijd	Kenmerkende behoeften	Kenmerkend gedrag
Kleuters 4-6 jaar	Behoeftte aan aanraken en bekijken van het eigen lichaam en dat van leeftijdsgenootjes. Behoeftte aan spannende spelletjes en spelen in verborgen hoekjes. Informatie over voortplanting.	Voldoen aan deze behoefte in spel: doktertje spelen, vader en moedertje spelen. Vaak buiten het zicht van volwassenen omdat ze het signaal hebben gekregen dat dit soort spelletjes niet passen in de sociale code van de school.
Kinderen 6-8 jaar (seksueel latente periode)	Verliefdheid gaat een rol spelen, zonder dat daar seksuele gevoelens aan gekoppeld worden. Spelletjes met kinderen van het eigen geslacht hebben een ander karakter dan met kinderen van het andere geslacht.	Minder openlijke belangstelling voor elkaars lichaam. Op deze leeftijd zijn ze zich duidelijk bewust van de sociale norm. Tekeningen van geslachtorganen. Schuine moppen vertellen. Rijmpjes met seksuele woorden fluisteren.
Kinderen 8-10 jaar	Verliefdheid gekoppeld aan lichamelijk contact. Verkenning seksuele voorkeur. Bekijken en betasten van elkaars geslachtsdelen.	Tegen elkaar aan zitten, hand in hand lopen. Groepsnorm gericht op heteroseksualiteit: 'grapjes' over homo's. Typisch seksspecifiek gedrag van jongens en van meisjes. Masturbatie bij vooral jongens neemt toe, dit kan ook groepsgewijs gebeuren.
Kinderen 10-12 jaar (prepuberteit)	Verliefdheid. Verder ontwikkelen seksuele voorkeur. Belangstelling voor volwassen seksualiteit. Privacy.	Zoenen, tongzoenen, strelen. Erotische beelden bekijken (boeken, tijdschriften, internet, tv, film) Preutsheid.

Op basis van

Kleine mensen grote gevoelens; kinderen en hun seksualiteit, Sanderijn van der Doef en de RutgersWPF, De Brink 2003.

Bijlage IV

Belangrijke organisaties en websites

Veilig Thuis (advies- en steunpunt huiselijk geweld en kindermishandeling)

Telefoon: 0800-2000

www.vooreenveiligthuis.nl

Veilig Thuis is ontstaan door de samenvoeging van het Advies- en Steunpunt Kindermishandeling (AMK) en het Advies- en Steunpunt Huiselijk Geweld (ASHG). Veilig Thuis geeft advies en ondersteuning bij vragen over huiselijk geweld, kindermishandeling en seksueel misbruik. Hierbij blijven de betrokkenen anoniem, wel worden gegevens van de beller genoteerd. Er kan ook een melding worden gedaan. In dat geval is het nodig dat de persoonsgegevens van de betrokkenen worden gegeven. Veilig Thuis handelt volgens een landelijk handelingsprotocol en heeft de mogelijkheid om onderzoek te doen naar vermoedens van seksueel misbruik. Uitgangspunt is dat ouders geïnformeerd worden over de melding tenzij er dringende redenen zijn dit niet (op dat moment) te doen. Veilig Thuis schakelt, indien nodig, passende hulpverlening in voor de jeugdige en de ouders. Indien ouders deze hulp niet willen of kunnen accepteren en de veiligheid van de jeugdige wordt ernstig bedreigd dan kan Veilig Thuis aan de Raad voor de Kinderbescherming een verzoek tot onderzoek indienen, wat kan leiden tot een door de rechter opgelegde beschermingsmaatregel. Volg in de afweging of Veilig Thuis moet worden ingeschakeld de stappen van de Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling (www.werken-metdemeldcode.nl).

Het wijkteam

Sinds januari 2015 zijn er in Rotterdam 42 wijkteams actief. In de wijkteams zijn jeugd- en gezinscoaches werkzaam die jeugdhulp dichtbij de jeugdige en de ouders kunnen aanbieden. Samen met het gezin wordt bepaald welke hulp nodig is en in veel gevallen kunnen de jeugd- en gezinscoaches die hulp ook zelf geven. Indien nodig schakelt de jeugd- en gezinscoach specialistische hulp in. Ook in de omliggende gemeenten komen dergelijke lokale teams.

Meer informatie hierover vindt u op www.rotterdam.nl/wijkteamsjeugdgezin of op www.rotterdam.nl/hulpdichtbij.

Centraal Meldpunt Vertrouwensinspecteurs

T: 0900 111 3111

www.onderwijsinspectie.nl

Bij de Inspectie van het Onderwijs werkt een klein team van vertrouwensinspecteurs. Ouders, leerlingen, leerkrachten, directies en besturen kunnen de vertrouwensinspecteur benaderen wanneer zich in of rond de school problemen voordoen op het gebied van seksuele intimidatie en seksueel misbruik, lichamelijk geweld, grove pesterijen, extremisme en radicalisering. Ernstige klachten die vallen binnen deze categorieën kunnen voorgelegd worden aan de vertrouwensinspecteur. Deze zal adviseren en informeren. Zo nodig kan de vertrouwensinspecteur ook begeleiden in het traject naar het indienen van een formele klacht of het doen van aangifte.

GGD Rotterdam – Rijnmond, Kleinschalige Incidenten en Zedenzaken (KIZ)

<http://www.ggdrotterdamrijnmond.nl>

Het KIZ-team kan een school ondersteunen bij een incident of zedenzaak (seksueel grensoverschrijdend gedrag). Het KIZ-team wordt ingezet wanneer er sprake is van (een dreiging van) maatschappelijke onrust als gevolg van een incident. Aan het KIZ-team kunnen verschillende organisaties deelnemen zoals politie, crisisdienst Centrum voor Dienstverlening, Algemeen Maatschappelijk Werk, Slachtofferhulp, GGZ, Veilig Thuis en GGD Rotterdam–Rijnmond.

Het KIZ-team ondersteunt de school onder andere door coördinatie en inzet van hulpverlening, bieden van opvang, ondersteuning en begeleiding, crisisinterventie, omgaan met de media en samenwerking met justitie. Om te bepalen of het KIZ-team kan worden ingezet kunt u bellen met de GGD Rotterdam–Rijnmond via telefoonnummer (06) 51723568.

Het Netwerk Aanpak Seksueel Geweld biedt een platform aan leerkrachten en andere professionals in de regio Rotterdam-Rijnmond. Het doel is om vroegtijdig (preventief), gezamenlijk en doorlopend maatregelen te treffen om seksueel geweld tegen te gaan. Het netwerk wil hulpverlening aan slachtoffers van seksueel geweld effectief en efficiënt organiseren. Informatie over (deskundigheidsbevordering in) de Aanpak Seksueel Geweld kan worden verkregen bij de netwerkcoördinator, GGD Rotterdam-Rijnmond, 06 13092581

CJG Rijnmond

www.cjgrijnmond.nl

T: 010 – 2010 110

Bij het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) kunnen ouders terecht voor advies en ondersteuning over opvoeden, opgroeien en gezondheid. CJG Rijnmond verleent basale medische (publieke) zorg en voert het Rijksvaccinatieprogramma uit.

Politie Rotterdam Rijnmond Zedenpolitie

T: 0900 8844 (vraag naar Bureau Zedenpolitie)

www.politie.nl

De Zedenpolitie heeft de beschikking over een verhoorstudio en een aantal speciaal opgeleide deskundigen. Ook (zeer) jonge kinderen en mensen met een verstandelijke beperking kunnen onder optimale omstandigheden gehoord worden.

Raad voor de Kinderbescherming

T: 010- 4431100

www.kinderbescherming.nl

Veilig Thuis kan de Raad voor de Kinderbescherming inschakelen als zorgen om een jeugdige niet opgelost kunnen worden in het vrijwillige kader. De Raad kan aan de rechter vragen hulp verplicht te stellen door het uitspreken van een maatregel van kinderscherming. Deze maatregel wordt uitgevoerd door een medewerker van de gezinsvoogdij-instelling.

Gemeente Rotterdam
Directie Jeugd en Onderwijs

Afdeling Onderwijs
Postbus 70014
3000 KS Rotterdam
T: (010) 498 4251

RotterdamV Kenniscentrum voor Homo-emancipatie

Weena 877. Postbus 2566, 3000 CN Rotterdam
Tel. 010 - 414 94 06
www.rotterdamv.nl

Relevante websites

www.jbrr.nl

Voor informatie over Jeugdbescherming Rotterdam Rijnmond.

www.sisa.rotterdam.nl

www.werkenmetdemeldcode.nl

Voor informatie over de Meldcode Huiselijk geweld en Kindermishandeling Rijnmond en over het gebruik van de verwijzingsindex SISA. Op deze website is daarnaast informatie te vinden over Rotterdamse scholingsmogelijkheden met betrekking tot de meldcode.

www.meldcode.nl

www.meldcodeopschool.nl

Voor ondersteuning bij het gebruik van de meldcode.

www.ppsi.nl

Voor een schematisch overzicht van de seksuele ontwikkeling van jeugdigen in de basisschoolleeftijd.

www.schoolenveiligheid.nl

Voor informatie en beleidsadviezen over diverse thema's zoals seksuele intimidatie, loverboy problematiek, veilig internet en gedragscodes voor sociale media.

www.movisie.nl

Movisie biedt toepasbare kennis, adviezen en oplossingen bij de aanpak van sociale vraagstukken op het terrein van welzijn, participatie, zorg en sociale veiligheid. Concrete producten zijn adviezen, trainingen en cursussen, publicaties en methodieken.